

ಎಲ್ಲ ಅನುಸೂಚಿತ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ
(ಆರ್‌ಆರ್‌ಬಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)

ಮಾನ್ಯರೆ,

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಲೇಮು ಮಾಡದ ತೇವಣಿಗಳು / ಬಳಸದ ಖಾತೆಗಳು

ದಯವಿಟ್ಟು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1, 1977ರ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತೋಲೆ ಡಿಬಿಓಡಿ ಸಂ.ಸಿಒಎಮ್.ಬಿಸಿ.109/ಸಿ.408/ಎ-77ಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಇದರನ್ವಯ ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಳಸದೆ ಇರುವ ತೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೆಡ್ಜರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕೆಂದು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, 1989ರ ನವೆಂಬರ್ 15 ರ ದಿನಾಂಕದ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತೋಲೆ ಸಂ.ಡಿಬಿಓಡಿ ಸಂ.ಎಲ್‌ಇಜಿ.ಬಿಸಿ.45/ಸಿ.466(IV)/89ರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ : ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಶಾಖೆಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಹಕರು ಅವರ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಳಸದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಖಾತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಂಚೆಗಳು ಬಟವಾಡೆಯಾಗದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರೆ, ಅಂತಹ ಗ್ರಾಹಕರ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿ, ಅವರ ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ಅವರು ಮೃತರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ವಾರಸುದಾರರ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

2. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಬಳಸದ ಖಾತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ತೇವಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಸಂಭಾವ್ಯ ನಷ್ಟದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಳಸದೇ ಉಳಿದ ತೇವಣಿಗಳ ಖಾತೆದಾರರ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಬೇಕು. ಮುಂದುವರಿದು, ತಮ್ಮ ಖಾತೆಗಳನ್ನು 'ಬಳಸದೇ ಇರುವ ಖಾತೆಗಳು' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹಲವಾರು ದೂರುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂತಹ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ನೀಡದೆ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಅನಪೇಕ್ಷಣೀಯ ಲಾಭವನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತಿವೆಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾವು ಮೇಲಿನ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಬಳಸದೇ ಉಳಿದ ಖಾತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

(i) ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು(ಅಂದರೆ, ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕುವ ಹಾಗೂ ಅವಧಿ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಜಮಾ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತರ ಯಾವುದೇ ಜಮಾ ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ಇಲ್ಲದಂತಹ ಖಾತೆಗಳು). ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ,

ಅವರ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರವು ನಡೆದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬದಲಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಖಾತೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಆಗ, ಅವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಶಿಲ್ಕನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾಗುವಂತೆ ಅವರ ಹೊಸ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಖಾತೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

(ii) ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಅಂಚೆಗಳು ಬಟವಾಡೆಯಾಗದೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಅಂತಹ ಗ್ರಾಹಕರ ಬಗ್ಗೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಸೂಕ್ತ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿ, ಅವರ ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಗತಿಸಿದ್ದರೆ ಅವರ ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ವಾರಸುದಾರರ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸಬೇಕು.

(iii) ಒಂದು ವೇಳೆ ಗ್ರಾಹಕರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಆಗದಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಖಾತೆದಾರರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಖಾತೆದಾರರ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ವಯ ಇನ್ನಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ/ಮೊಬೈಲ್ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮೂಲಕವೂ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರ ಖಾತೆಗಳಾದರೆ, ಅವರನ್ನು ಇ-ಮೇಲ್ ಮೂಲಕವಾದರೂ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಖಾತೆಯ ದೃಢೀಕರಣದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

(iv) ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸದ ಉಳಿತಾಯ ಅಥವಾ ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ/ ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆಗಳು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

(v) ಖಾತೆದಾರರು ಖಾತೆಯನ್ನು ಬಳಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಆಗ ಅವರ ಖಾತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಷ ಕಾಲ 'ಬಳಸುವ ಖಾತೆ'ಯೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಖಾತೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಖಾತೆಯನ್ನು ಬಳಸುವಂತೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಸ್ತೃತ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ಖಾತೆದಾರನು ಖಾತೆಯನ್ನು ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲನಾದರೆ, ಆ ಅವಧಿಯ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರ ಬ್ಯಾಂಕು ಇಂತಹ ಖಾತೆಯನ್ನು 'ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆ' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

(vi) "ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆ"ಯೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವಾಗ ಖಾತೆದಾರನ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಪಕ್ಷಗಾರನ ಜಮಾ ಮತ್ತು ಖರ್ಚುಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕು ವಿಧಿಸುವ ಸೇವಾ ಶುಲ್ಕ ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕು ನೀಡುವ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

(vii) "ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆ"ಯೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಹಣಕಾಸಿನ ಅಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯದಂತೆ ತಡೆಯುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಖಾತೆ ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಅನಾನುಕೂಲತೆ ಆಗಕೂಡದು. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ, ಈ ಖಾತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಈ ಖಾತೆಯು ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಭಾವ್ಯ ನಷ್ಟದತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ವಹಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಗ್ರಾಹಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು.

(viii) ಇಂತಹ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಪೂರ್ವಾಪರ ಮತ್ತು ಸಂಭಾವ್ಯ ನಷ್ಟ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಖಾತೆಯ ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ, ವ್ಯವಹಾರದ ಸಾಚಾತನವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುರುತು ಮತ್ತು ಸಹಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಆದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ನಿಗಾವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರು ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕು.

(ix) ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿಧಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

(x) ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಆಂತರಿಕ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧಕರು / ಶಾಸನಬದ್ಧ ಪರಿಶೋಧಕರು ಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

(xi) ಖಾತೆಯು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ನಿಯತವಾಗಿ ಜಮಾ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಠೇವಣಿಯ ರಸೀತಿಯು ಅವಧಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಪಾವತಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಲೇಮು ಮಾಡದ ಹಣಕ್ಕೆ ಉಳಿತಾಯ ಬಡ್ಡಿಯ ದರವು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ “ಬಳಕೆಯಾಗದ ಖಾತೆ”ಗಳ ಲೆಡ್ಜರ್‌ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾದ ಖಾತೆಗಳ ಖಾತೆದಾರರ / ಅವರ ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ವಾರಸುದಾರರ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ತಮ್ಮ ವಿಧೇಯ

(ಪ್ರಶಾಂತ್ ಶರಣ್)

ಪ್ರಭಾರಿ ಮುಖ್ಯ ಮಹಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು